

Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote –
zariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja

PROGRAMOVÁ PONUKA NA SEPTEMBER 2018

Dni európskeho kultúrneho dedičstva na Slovensku - Zdieľané dedičstvo
1. – 30. 9. 2018

* * *

VÝSTAVY

ZOO – PREŤAŽENÁ NOEMOVA ARCHA

6. 6. – 15. 9. 2018

Výstavu pripravilo Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici. Návštevníkom predstaví viac zo života zoológických záhrad doma aj vo svete, o ich význame pri záchrane ohrozených živočíšnych druhov a spoznajú ich históriu, či skryté zákulisie. Jej súčasťou sú aj hravé aktivity – skladanie kociek a fotohádanka s tajničkou. Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Zoológická záhrada patrí v súčasnosti k najpopulárnejším kultúrnym inštitúciám na svete. Aj napriek tomu, že sa postoj ľudí k jej existencii počas stáročí neustále menil, i dnes sa ozývajú hlasy, ktoré vnímajú mreže skôr ako symbol väzenia a utrpenia, než ako jediné možné útočisko mnohých jej obyvateľov pred úplným vyhynutím. Viac ako 700 miliónov návštevníkov, ktoré prejdú bránami tisícky zoológických záhrad vo svete dokazuje, že tieto miesta nie sú len centrami vedy, či záchrany, ale predovšetkým priestorom pre neformálne vzdelávanie a relax. Na Slovensku prišli prvé plány s výstavbou zoo až po 2. svetovej vojne. Najstaršou z nich je zoológická záhrada v Bojniciach. Košická zoológická záhrada s rozlohou 288 hektárov je najväčšou nielen na Slovensku, ale patrí k najväčším v celej Európe. V našom hlavnom meste v Bratislave nájdeme našu najzápadnejšie položenú zoo, v ktorej len nedávno dokončili priestranný prírodný výbeh pre vlka, ktorý patrí v Európe medzi tie najkvalitnejšie umelo vytvorené priestory. Najmladšiu a zároveň aj najmenšiu zoo nájdeme na severovýchode Slovenska – v Spišskej Novej Vsi, ktorá vznikla v roku 1989.

KAROL PAJER – HRDINA BOJA PROTI FAŠIZMU

4. 5. – 16. 9. 2018

Výstava je venovaná pamiatke slovenského učiteľa, vojaka a bojovníka FFI, rodáka z Klenovca, Karolovi Pajerovi (1919 – 1944). Karol Pajer po porážke Francúzska nacistickým Nemeckom pomohol zachrániť stovky detí z rôznych častí Európy pred ich deportáciou a padol ako partizán v boji za slobodu Francúzska a Slovenska proti presile vojsk nemeckých okupantov a francúzskej kolaborantskej vlády v priestore Mont-Mouchet pri mestečku Pinols.

PRIPRAVUJEME

MINERÁLY POD LUPOU

11. 9. 2018 – 31. 1. 2019

Vernisáž výstavy – 11. 9. 2018 o 15.00 hod.

Výstava predstaví pestrú paletu minerálov a kryštálov zo Slovenska, Českej republiky a najznámejších svetových lokalít. Autormi výstavy sú Mgr. Peter Ledvák, PhD. a Bc. Stanislav Levendovský z Východoslovenského múzea v Košiciach. Minerály boli a sú nevyhnutnou súčasťou ľudského života a výrazne prispeli k rozvoju našej spoločnosti. Majú nesmierne využitie nielen v klenotníctve, ale aj priemysle a potravinárstve. Cieľom výstavy „Minerály pod lupou“ je predstaviť a priblížiť rozmanitosť neživej prírody v celej svojej prirodzenej kráse. Prostredníctvom pútavých bannerov podáva poznatky o vzniku, výskyte a základných tvaroch minerálov. Rovnako prináša poznatky a vysvetlenie, prečo sú minerály také rozmanité a symetrické. Prezentované budú minerály prvýkrát opísané zo Slovenska. Výstava sa osobitne venuje početným odrodám kremeňa (krištál, ametyst, záhnedá...), farebnej kráse opálov, achátom a získavaniu najvzácnejšieho kovu – zlata.

BIBLIA NA CESTÁCH

11. 9. – 27. 9. 2018

Vernisáž výstavy – 11. 9. 2018 o 17.00 hod.

Putovná výstava predstaví historické slovenské a zahraničné biblie, unikátne novodobé biblie v rôznych prevedeniach, biblie pre deti, študijné i historické. Najstarším exponátom bude Biblia písaná latinkou z roku 1693, Biblia písaná švabachom z roku 1766, slovenská Biblia z 18. storočia a stredoveký pergamenový zvitok s časťou knihy Deuteronomium (5. kniha Mojžišova). Zo Slovenska pochádza i vystavený preklad Andrea Hlinku. Na výstave nebudú chýbať aj novšie, no nie menej atraktívne Biblie zo súčasnosti, napr. Biblia do nepohody, ktorá je vode odolná. Svetovým unikátom je biblia vyzdobená maľbami Salvadora Dalího a viacerými drahokamami. Výstavu môžete navštíviť od pondelka do piatka v čase od 8.30 hod. do 17.00 hod. Vstup voľný!

UMELECKÉ REMESLO OD PRAVEKU PO SÚČASNOSŤ

19. 9. 2018 – 30. 11. 2018

Vernisáž výstavy – 19. 9. 2018 o 15.00 hod.

Výstava predstaví diela študentov Súkromnej strednej umeleckej školy Hodruša – Hámre, inšpirované archeologickými nálezmi od doby bronzovej po stredovek. Artefakty boli vyhotovené pod vedením pedagógov školy pôvodnými technológiami. Pri zhotovovaní šperkov, zbraní a ďalších unikátnych artefaktov neboli však archeologické nálezy schematicky kopírované, ale kreatívne realizované. Študenti sa pravekými artefaktmi nechali inšpirovať, pričom dodržiavali pôvodné technologické postupy, dnes už takmer zabudnuté.

Súčasťou výstavy budú aj reálne archeologické nálezy zo zbierok Archeologického múzea SNM v Bratislave, čím návštevník získa výnimočnú príležitosť porovnať originálne artefakty s dielami študentov školy a „objaviť“ aj pôvodnú, rekonštruovanú krásu archeologických nálezov.

BANÍCTVO A ŽELEZIARSTVO V GEMERI-MALOHONTE

25. 9. 2018 – 28. 2. 2019

Vernisáž výstavy – 25. 9. 2018 o 15.00 hod.

Výstava predstaví prostredníctvom fotografií a zbierkových predmetov bohatú tradíciu baníctva a železiarstva v Gemeri-Malohonte od čias mladšej doby bronzovej až po súčasnosť. Zameria sa nielen na hlbinnú ťažbu, ale aj na spracovanie rudy a povrchovú ťažbu v miestnych existujúcich i zaniknutých kameňolomoch. Samostatne bude prezentovaná ťažba a spracovanie železnej rudy, mastenca a magnezitu. Návštevník sa zoznámí s minulosťou a súčasťou ložiska mastenca a magnezitu Mútnik – Hnúšťa, so zaniknutou baňou Burda – Rovné, s magnezitovým závozom v Hačave s najstaršou rotačnou pecou na pálenie magnezitu na svete, so železiarňami v Likieri – Hnúšťa, ktoré spravovala jedna z najvýznamnejších železiarskych spoločností Rimamuránsko – šalgotarjárska železiarska účastinná spoločnosť 19./20. storočia. Výstava bude doplnená o ukážky železných rúd a nerastných surovín. Pripravené budú rôzne hravé aktivity a komentované prehliadky.

PREDMET MESIACA SEPTEMBER

Fotografie z udalostí augusta 1968 v Rimavskej Sobote a okolí

Fotografie zachytávajú vpád vojsk Varšavskej zmluvy 21. augusta 1968 v Rimavskej Sobote a Tornali. Na dobových fotografiách, ktoré sú dnes vďaka Igorovi Mikitovi súčasťou fotoarchívu Gemersko-malohontského múzea, spoznávame dnešnú ulicu SNP a budovu Hotela Tatra v Rimavskej Sobote, ako i reakcie obyvateľstva na objavenie cudzích tankov v centre mesta. Fotografie dokumentujú aj dvojjazyčnosť Rimavskej Soboty v 60. rokoch 20. storočia, o čom svedčia plagáty vyzývajúce obyvateľstvo svojim podpisom podporiť Dubčekovo vedenie a na okamžitý odchod okupačných vojsk z nášho územia. Na ďalších čierno-bielych snímkach sú ľahké obrnené vozidlá a tanky sovietskej motorizovanej pechoty na uliciach Tornale. Je možné vidieť aj sovietsky sanitný autobus so zranenými na uliciach. Autorom fotografií je archeológ profesor Václav Furmánek, ktorý v tom období uskutočňoval archeologický výskum v Tornali, a v roku 2016 daroval tieto fotografie múzeu. Raritou a zaujímavosťou

augustových udalostí je však samizdatový leták z 29. augusta 1968 v maďarskom jazyku. Návštevníkov múzea môže zaujať práve táto autentická podoba strojom písaného textu. Ide o mimoriadne číslo miestnych Gemerských zvestí s názvom „Gömöri Hírlap”, zaoberajúci sa plénom OV KSS v Rimavskej Sobote, ako i s oficiálnym stretnutím predstaviteľov Československa a Sovietskeho zväzu v Moskve. Predmetná tlačovina, ako aj predmetné fotografie, ktoré sú dnes súčasťou historického zbierkového fondu Gemersko-malohontského múzea, poskytujú pohľad na atmosféru doby a uvažovanie ľudí v nej.

Súčasťou predmetu mesiaca je aj príbeh Márie Očovanej z Ružovej osady pri Ožďanoch (1925 – 1968), ktorá sa stala obeťou udalostí augusta 1968. Mária Očovánová, 4. decembra 1968, stála na schodoch do obchodu Potravín, rovnako ako ďalší občan, učiteľ Tibor Pál, keď zrazu boli obaja prednou časťou nákladného auta KRAZ-255 pritlačení k múru a utrpeli mimoriadne vážne zranenia. Márii Očovanej spôsobil náraz rozdrvenie kolenného kĺbu. K ťažkému zraneniu sa pridali ďalšie komplikácie a následný zápal, na ktorý neskôr po dvadsiatich dňoch, na Štedrý deň 24. decembra 1968, podľahla v nemocnici v Rimavskej Sobote. Druhý účastník nehody, 22-ročný učiteľ Tibor Pál, našťastie svoje zranenie prežil, avšak s trvalými následkami, podľa informácií prišiel o dolné končatiny. Šoféra Sovietskej armády Dimitrija Timofejeviča Gomzau (nar. 1948) poslal vojenský súd na dva roky do pracovného tábora. Nešťastie sa odohralo na križovatke dnešných ulíc Dobšinského (predtým Víťazstva) a Tomašovská (predtým Gottwaldova). Obchod Potravín už nestojí. Je to miesto, približne, kde neskôr postavili Základnú školu Pavla Dobšinského. Mária Očovánová je pochovaná na cintoríne v Ožďanoch. Bola matkou dvoch detí - Ing. Jána Očovana (21. 9. 1954 Ožďany – 6. 10. 1998) a Ondreja Očovana (? - zomrel). Pozostalí po Márii Očovanej: v Lučenci žije manželka Ing. Jána Očovana, Viera Očovánová (1958). Ich dvaja synovia Roman Očován (1979) a Peter Očován (1981) žijú v Bratislave. Pozostalí dodnes nedostali žiadne odškodnenie.

SVETOVÝ DEŇ CESTOVNÉHO RUCHU 27. 9. 2018

Program:

- ❑ Komentované prehliadky výstav - *Baníctvo a železiarstvo v Gemeri-Malohonte a Minerály pod lupou* (o 9:00, 10:00, 11:00, 13:00, 14:00)
- ❑ Premietanie filmov s témou regionálnej histórie (o 10:00 a 13:00)

Vstup zdarma.

Stála vlastivedná expozícia

Expozícia prezentuje prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov Gemer a Malohont. Vystavené sú predmety z oblasti paleontológie, geológie, zoológie, archeológie, histórie, etnografie a výtvarného umenia – napr. nálezy kostí mastodonta, tapíra či nosorožca z paleontologickej lokality Kostná dolina pri obci Hajnáčka, pestrá kolekcia dermoplastických preparátov živočíchov, vzácne archeologické nálezy zo Včelínec, Hodejova, Tornale i samotnej Rimavskej Soboty, zbierky dokumentujúce obdobie tureckých vpádov a stavovských povstaní, ukážky cechovej a kameninovej výroby a historického nábytku, ukážky ľudového bývania a odievania, výrobkov remeselníkov (hrnčiari, brdári, rezbári...) či umelecké diela zachytávajúce významné osobnosti a miesta Uhorska a regiónu Gemer-Malohont. Vzácnosťou je múmia egyptskej ženy z obdobia 1087 – 664 pred Kristom a vajce najväčšieho nelietajúceho vtáka žijúceho na Madagaskare vurona obrieho, ktorý vyhynul v 17. storočí. Prostredníctvom zvukového panelu si vypočujete žaby, cicavce a najrôznejšie druhy vtákov.

Expozícia Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte

Moderne koncipovaná expozícia ponúka komplexný pohľad na problematiku protifašistického odboja a Slovenského národného povstania v regióne. Prostredníctvom trojrozmerných predmetov, fotografického materiálu i audiovizuálnych prezentácií sú okrem reálií protifašistického odboja naznačené i podmienky pre jeho formovanie a dôsledky vzniku Slovenského štátu, Viedenská arbitráž či nemecká okupácia.

* * *

Múzeum je otvorené aj počas víkendov od 9:00 do 17:00!

Svoje zážitky z návštevy múzea môžete zdieľať okamžite prostredníctvom wifi - *muzeum*.

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Kontakt:

Gemersko-malohontské múzeum
Nám. M. Tompu 5, 979 01 Rimavská Sobota
tel.: 047/56 32 741, 56 32 730
fax: 047/56 32 730
e-mail: office@gmmuzeum.sk
Web: www.gmmuzeum.sk
Facebook: Gemersko-malohontské múzeum Rimavská Sobota

Otváracie hodiny:

Pondelok – Piatok 8:00 – 16:00
Sobota – Nedeľa 9:00 – 17:00
(apríl – september)

Vstupné:

Dospelí – 2 €
Deti, študenti, dôchodcovia – 1 €
Deti do 6 rokov, ZŤP – zdarma